

Erzherzog Albrecht kazamatahajó **1872-1950**

SMS Erzherzog Albrecht kazamatahajó

(Utóbb 1908-tól **Feuerspeier**, majd 1920-tól az olasz flottában **Buttafuoco**, majd **GM 64**)

Névelőzménye az 1852-ben megépül a *Erzherzog Albrecht* osztrák páncélozott pattantyús hajó.

Vízkeszítési kapacitása: 5980 (5940) hosszú tonna (6080 tonna) üresen
6679,52 tonna teljesen felszerelve

Hossza:

egyenesek között: 86,92 m

vízvonalon: 87,87 m (288 láb 3 hüvelyk)

legnagyobb hossza: 89,69 m (294 láb 3 hüvelyk)

legnagyobb hossza más forrásban 91,65 m

Szélessége: 17,14 m (56 láb 3 hüvelyk) a vízvonalon

Az alsó lőrés vízvonal feletti magassága: 2,96 m

Merülése: 6,72 m (22 láb) (legnagyobb merülése 7,43 m)

Merülési változás: 1 cm merülés 12,16 tonna

Meghajtása: 1 db egy egyszeres tágulású, vízszintes (fekvő), 2 hengeres gőzgép

Átmérője 2,41 m, lökethosszúsága 1,22 m.

(A motort a Stabilimento Tecnico Triestino gyártotta.)

6 db kofferkazán, 26 tüztérrel A füstöt egy kéményen vezették el.

(Van, ahol 7-8 kazánról írnak.)

Watt volt az első, aki 1766-ban a kazánt a géptől különválasztotta. E kazántípust alakjánál fogva scoerkazánnak nevezték. A XIX. század elején a kofferkazánokat nagyobb futófelület elérése céljából belső tüzesővel szerelték fel.⁸¹⁹

1 db két szárnyú, balra forgó Griffith hajócsavar, 6,324 m (20,75 láb) átmérőjű

3 árboc, Szkúner vagy bark vitorlázat.

Üzemanyaga: 467,9 hosszú tonna (475,4 tonna) szén

Teljesítménye: 3969 LE (2960 kW)

(Más forrásban 4641 LE)

Sebessége: 12,84 csomó (23,78 km/h)

Az 1874.10.27/28-án végrehajtott sebességpróbák során 13,38 csomós (24,78 km/h) sebességet ért el 3025 kW teljesítmény mellett, 65-ös fordulatszámnál.

Hatótávolsága: 2300 tmf /10 csomó 500 tonna szénnel

1472

tmf

teljes

sebességgel

Személyzet:

1875-ben: 481 fő.

1877-ben: 543 (540) fő.

1880-ban: 543 fő.

1907-ben 129 fő.

Páncélzata: Övpáncél 203 mm (8 hüvelyk) kovácsoltvas lemez, ami alá 10 hüvelyk (254 mm) vastag

⁸¹⁹ Technikai fejlődésünk története 1867-1927 (Budapest, 1928) Gépészet

teak fát (tikfát) tettek. (Van, ahol ide 203 mm-es teak fát írnak alátétnek.)

Kazamata 177 mm (7 hüvelyk kovácsoltvas lemez, ami alá 8 hüvelyk (203 mm) vastag teak fát (tikfát) tettek.⁸²⁰ (Van, ahol ide is 254 mm-es teak fát írnak alátétnek.)

A keresztirányú válaszfalak a kazamata két végén 126 mm (5 hüvelyk).

Fedélzet 37 mm

(A teakfa eredeti előfordulási területe India, Indonézia, Banglades, Malajzia, Mianmar, ahol a legnagyobb teakfa erdők találhatóak; a világállomány fele ezekben az országban található, előfordul még Pakisztánban, Sri Lankán, Észak Thaiföldön és Laoszban. Telepítették Afrikába és a Karibi-térségbe. Anyaga értékes keményfa. Igen kedvelik, mert tartós és vízhatlan.)⁸²¹

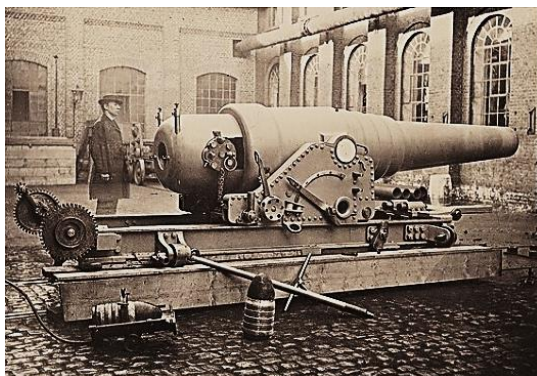
Fegyverzete 1874-ben:

8 db 24 cm-es (9,4 hüvelyk) RK L/22 (KL) vagy 20-as kaliberű, hátultöltős C24-es Krupp's Essen Works ágyú

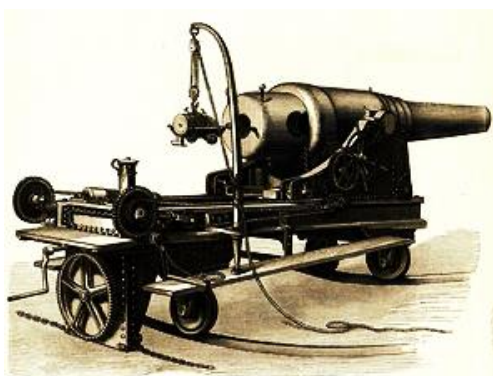
(Lövegei az SMS Lissa-hoz hasonlóan, kétszintes kazamata lövegállásba kerültek. Szintenként 4-4 löveg volt felállítva, így 4 ágyú lehetett előre vagy oldalra, és 2 ágyú lehetett hátrafelé. Van, ahol ezt a löveget 24-es kaliberűnek írják.)

A 20-as kaliberű fegyver adatai: Tömege 14 500 kg (máshol 14,86 tonna), závarzat súlya: 640 kg, lövegbölcső súlya: 6,71 t, hossza 4,708 m, kaliber 235,4 mm, ami 9 porosz hüvelyk, vízszintes csúszóék, lövedék kezdősebessége 431 m/s, 96-pdr egy körülbelül 300 font (125 kg) súlyú hengeres lövedék.

1 porosz hüvelyk (a Zoll) 26,154 mm. A lőszer, amit a 24 cm-es KL/20 ki tudott löni: 24 cm-es gránát C/69 aptirt; 24 cm-es gránát L/2,7; 24 cm Hartgussgranate (kemény, ólomborítású gránát) C/69 aptirt; és 24 cm-es acélgránát. Az acélgránát 132 kg és 5 kg lőpor kell hozzá. Kilövőtöltet 34,5 kg. A lövegcsövet két külső lövegcső erősíti meg. Így, ez egy felépített ágyúcső. Ezt az angol Armstrong cégtől vették át a poroszok. A felépített lövegcső sokkal nagyobb nyomást bír ki, mint a sima lövegcső. Cső élettartalma kb. 670 lövés. A lövedék átlövi a 9 hüvelykes páncélt. Hatékony lőtáv 7 000 m körül.

24 cm RK L/20 Krupp löveg⁸²²

24 cm RK L/22 Krupp löveg

A 22-es kaliberű fegyver adatai: Tömege 15 500 kg, hossza 5, 230 m, kaliber 235,4 mm, ami 9 porosz hüvelyk, vízszintes csúszóék, lövedék kezdősebessége 458 m/s, 96-pdr egy körülbelül 300 font (125 kg) súlyú hengeres lövedék. 1 porosz hüvelyk (a Zoll) 26,154 mm. Csőemelés 204 cm volt. A kocsit a fegyvert 20 fokra tudta emelni, és 6 fokig lehajtani. Lőszere azonos a 20-as kaliberű lövegével.⁸²³

Marchetti Herman - Reményi Ferenc: A cs. és kir. haditengerészet kiállítására című munkájában 22-es kaliberű fegyverről írt. Viszont a 22-es kaliberű löveg partvédő löveg volt, amit a poroszok hajókon nem használtak. Ettől még a Monarchia telepíthetett ilyeneket hajókra.)

(Máshol a löveghez ezeket az adatokat adják meg: lövegcső súlya 14,86 tonna, závar súlya 640 kg (ez a 22-es kaliberű ágyúra utal), lövegbölcső súlya 6,71 tonna, lövedék súlya 132,5 kg, kilövőtöltet súlya 34,5 kg.⁸²⁴)

⁸²⁰ <https://laststandonzombieisland.com/tag/sms-erzherzog-albrecht/>

⁸²¹ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Teakfa>

⁸²² https://en.wikipedia.org/wiki/24_cm_K_L/20

⁸²³ Matlekovits Sándor (szerk.): Magyarország közgazdasági és közművelődési állapota ezeréves fennállásakor és az 1896. évi ezredéves kiállítás eredménye 4. kötet (Budapest, 1897) https://en.wikipedia.org/wiki/24_cm_RK_L/22

⁸²⁴ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

6 db 9 cm-es (3,5 hüvelyk) 22-es kaliberű hátultöltős Krupp ágyú
(Máshol 6 db 9 cm-es (3,5 hüvelyk) L/24-es Uchatius löveg szerepel)
2 db 7 cm-es (2,8 hüvelyk) L/15-ös kaliberű hátultöltős Krupp ágyú (csónak ágyú)
(Máshol 2 db 7 cm-es (2,8 hüvelyk) L/45-ös kaliberű hátultöltős csónak ágyú szerepel)
A csónak ágyúkat a partraszálló egységek vitték magukkal a szárazföldi ütközetekhez. Egy ágyút 10 katona gyorsan és könnyedén tudott vontatni még terepen is.

290 db karabély, 88 db revolver, 105 db kard

1882-ben fegyverzetét kiegészítették:

5 db 47 mm-es (1,9 hüvelyk) Hotchkiss gyorstüzelő (revolver) ágyú
4 db 47 mm-es (1,9 hüvelyk) 35-ös kaliberű Hotchkiss gyorstüzelő ágyú
2 db 25 mm-es szórólöveg
4 db 35 cm-es (14 hüvelyk) vízvonal feletti torpedóvető cső (egy az orrba, egy a tatba, és 2 db került oldalra.)

Fegyverzete 1892-ben:

8 db 24 cm-es (9,4 hüvelyk) 20-as kaliberű, hátultöltős C24-es Krupp's Essen Works ágyú
6 db 9 cm-es (3,5 hüvelyk) 22-es kaliberű hátultöltős Krupp ágyú
2 db 7 cm-es (2,8 hüvelyk) 15-ös kaliberű hátultöltős Krupp ágyú
2 db 1,1 cm-es (2,59 hüvelyk) 16-os kaliberű L18-as löveg
5 db 47 mm-es (1,9 hüvelyk) Hotchkiss gyorstüzelő (revolver) ágyú
4 db 47 mm-es (1,9 hüvelyk) 35-ös kaliberű Hotchkiss gyorstüzelő ágyú
10 db 25 mm-es Nordenfeldt RF
4 db 35 cm-es (14 hüvelyk) torpedóvető cső⁸²⁵

Csónakok: 1 db első osztályú gőz bárka, 1 db első osztályú gőz kutter, 1 db első osztályú vitorlás bárka, 1 db első osztályú pinasse, 2 db első osztályú vitorlás csónak, 2 db másodosztályú vitorlás csónak, 1 db első osztályú mentőcsónak, 1 db másodosztályú Gigg, 2 db 6 evezős Jollboot, 1 db 2 evezős Jolle, 1 db tisztító ladik.⁸²⁶

(Ugyan így van felszerelve az SMS Custoza is csónakokkal.)

Egyebek:

5 db Admirális típusú horgony: 4267 kg, 4334 kg, 920 kg, 388 kg, 272 kg.
2 db Martin típusú horgony: 3078 kg, 3119 kg.

Épült: Navale Adriatico Trieste – San Marco

Tervezte: Josef von Romako

1869. 01. 20-án I. Ferenc József császár jóváhagyta a nevét.

A hajó gerincének a lefektetése: 1869. november

Építés kezdete: 1870.06.01.

Vízrebocsátás: 1872.04.24.

Elkészült: 1874.06.16

Hadrendbe állt: 1874. június⁸²⁷

Fegyverzete a Pólai haditengerészeti arzenálba volt letétbe helyezve az építés alatt.

Iskolahajó Feuerspeier néven 1908-tól.

1920-tól Buttafuoco néven olasz hulk 1950-ig.

Az Erzherzog Albrecht, a Custoza mintájára épült, de költségvetési megtakarítás miatt, annál kisebb lett. Romako beépítette az 1866-os Lissai-csata tanulságait, és úgy döntött, hogy az új hajónak előnyben kell részesítenie a nehéz páncélzatot és a tüzelési képességet, hogy hatékonyan tudjon támadni a kosával. Ez kompromisszumokat követelt a fegyverek számában és a hajó gépezetének teljesítményében. A fegyverek elhelyezése terén, Romako ugyan azt a megoldást választotta, mint amit az SMS Lissa esetén

⁸²⁵ <https://laststandonzombieisland.com/tag/sms-erzherzog-albrecht/>

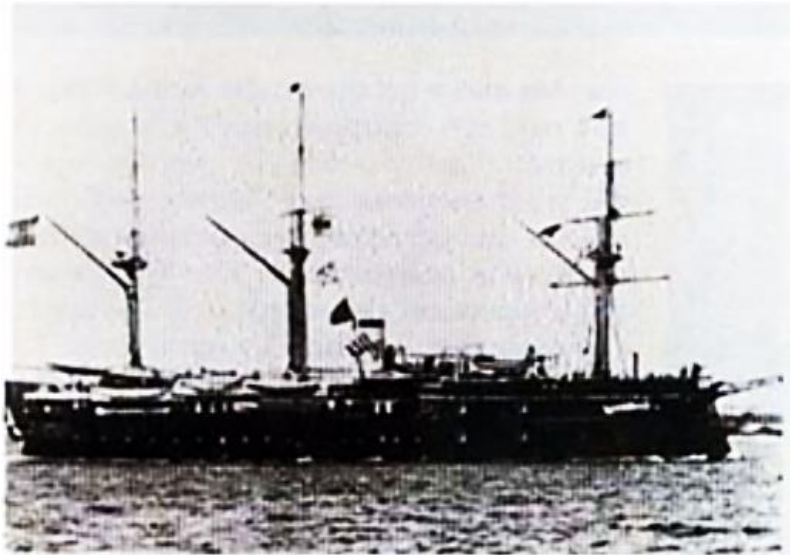
⁸²⁶ Matlekovits Sándor (szerk.): Magyarország közgazdasági és közművelődési állapota ezeréves fennállásakor és az 1896. évi ezredéves kiállítás eredménye 4. kötet (Budapest, 1897)Marchetti Herman - Reményi Ferenc: A cs. és kir. haditengerészet kiállítása

⁸²⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Erzherzog_Albrecht

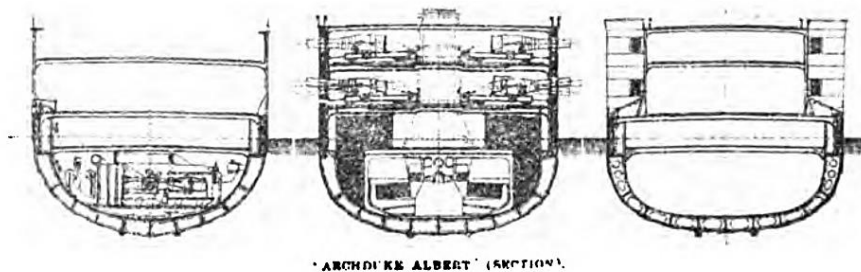
használt. A Lissa-tól eltérően, itt nem csak a hajógerinc és a bordák készültek fémből, hanem a teljes hajótest. A tervet végül Tegetthoff admirális hagyta jóvá.

Conway *All the World's Fighting Ships* című könyve szerint ő volt a második vasból készült hajó, amelyet az osztrák-magyar flotta számára építettek, de RF Scheltema de Heere történész azt jelzi, hogy vasból és fából készült hajótesttel rendelkezett. Én elfogadom, hogy teljesen vasból épült. Így vitatom, hogy eredetileg fából épült volna és csak utólag kapott volna fém bevonatot.⁸²⁸

Romako az előárbc mögé egy kis parancsnoki hidat tervezett. A hajót eredetileg felszerelték vitorlázattal, de ezt utóbb eltávolították róla.

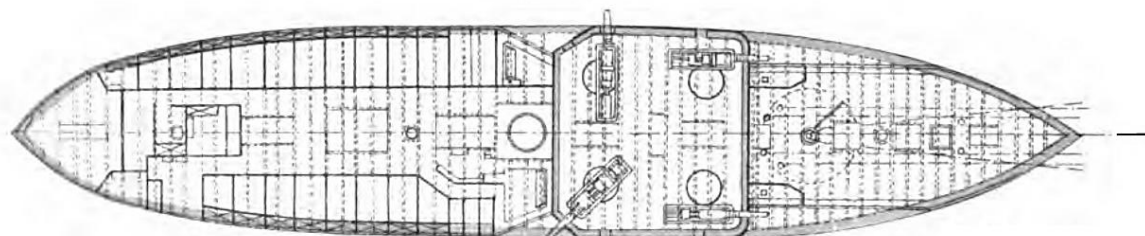
829

“ARCHDUKE ALBERT” (SECTION).

“Archduke Albert.”

Main Deck.

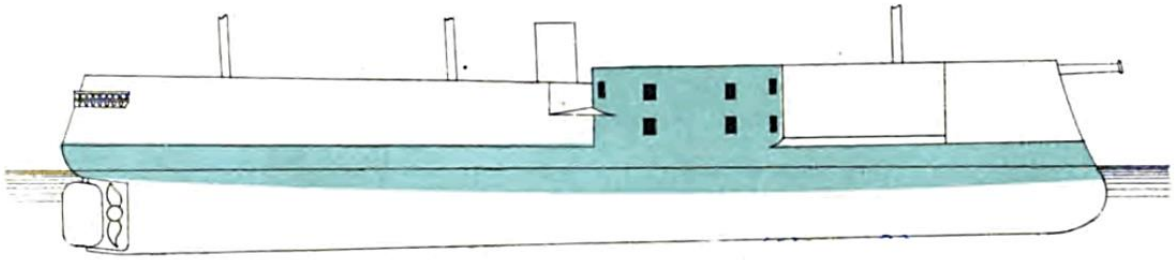

⁸²⁸ <https://www.facebook.com/club.delbuttafuocostorico.7/posts/la-regia-nave-buttafuoco-era-un-velieroil-simbolo-del-club-del-buttafuocostoric/2304511279627201/>

⁸²⁹ <https://www.facebook.com/club.delbuttafuocostorico.7/posts/la-regia-nave-buttafuoco-era-un-velieroil-simbolo-del-club-del-buttafuocostoric/2304511279627201/>

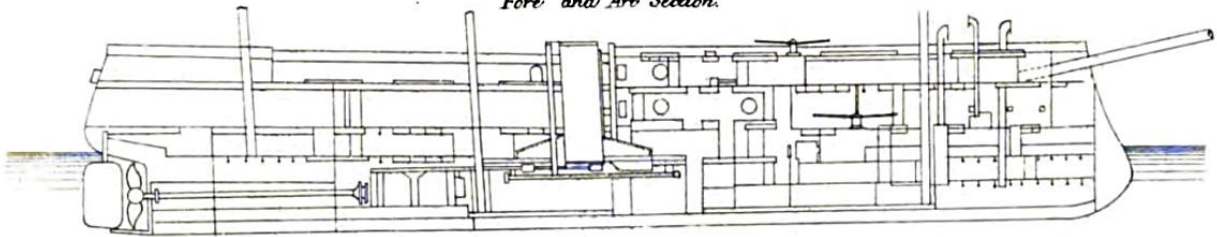
AUSTRIAN SHIPS.

"Archduke Albert."

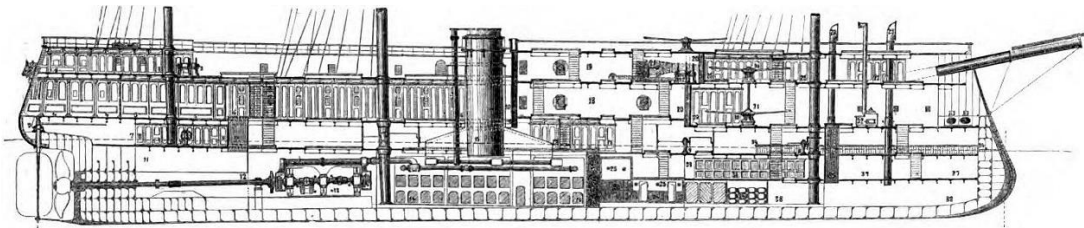

"Archduke Albert"

Fore and Aft Section.

830

Az 1869-ben vízre bocsátott Lissa volt az utolsó faszervezetű páncélos hajó a közös haditengerészetben. A Kaisernek 1871-ben elkészült újjáépítésével pedig átalában az utolsó faszervezetű csatahajó áll előttünk. A Custozának és Erzherzog Albrechtnek faszervezettel már készen álló tervrajzait vasszerkezet számára változtatták át. Két gyönyörű kivitelű mintája (1/12 természetes nagyságban) ezen hajóknak keresztmetszetben igen tanulságos módon mutatta a különbséget a fa- és a vas-építésmód között, míg a fényképek az említett két hajónak külsejét ábrázolták. A Custozának egy tömb fél mintája volt látható, melyen jól lehetett látni a víz alatti részek vonalait. Ezen, valamint a testvér Erzherzog Albrecht hajónál utoljára hódoltak azon rendszernek, mely a főágyúkat két egymás fölött lévő fedélzeten helyezte el. Az ezáltal létrejött célfelület magassága, valamint a szükséges páncél súlya okozták, hogy több hasonló hajót nem építettek. A hetvenes években még három kis kazamata hajó épült, pótlásul a három fa páncélos fregátának (Kaiser Max, Don Juan d' Austria és Prinz Eugen).⁸³¹

1871.

A hajó befejezését jelentősen késleltette a költségvetési hiány, ami lelassította a páncéllemezek beszerzését a brit gyártóktól. A vaspáncél finanszírozását 1871 januárjában hagyták jóvá.

⁸³⁰ [https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Erzherzog_Albrecht_\(ship,_1874\)](https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Erzherzog_Albrecht_(ship,_1874))

⁸³¹ Matlekovits Sándor (szerk.): Magyarország közgazdasági és közművelődési állapota ezeréves fennállásakor és az 1896. évi ezredéves kiállítás eredménye 4. kötet (Budapest, 1897) Marchetti Herman - Reményi Ferenc: A cs. és kir. haditengerészet kiállítás

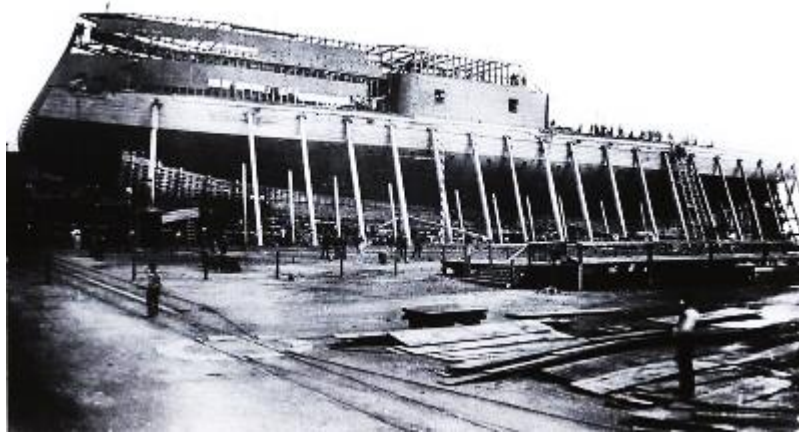
1871.06.30-i hír: A bizottság a „Custozza” építésének költségére 100.000-et, az „Albrecht” kazamathajóra, végül 100.000forintot kér.⁸³²

1872.

A hajót vízrebocsátották 1872.04.24-én a trieszti St. Marco-nál.⁸³³ A vízrebocsátás 42 másodpercet vett igénybe.⁸³⁴

1872.10.16-án 450 800 fl (osztrák forint, másképp német gulden)-ot szavaztak meg a befejezésére.⁸³⁵ A Hon című újság 450 700 Frt-ről írt ugyan erre a célra.⁸³⁶

Az 1872-ben elkészült Erzherzog Albrecht szintén 24 cm-es ágyukat kapott (de 1-ső osztályúakat t. i. huszonkét ürméret hosszúakat. Ellenben a Lissa, bár ha már 1869-ben bocsátatott a vízre, 24 cm-es Krupp-ágyukkal lett felfegyverezve (amelyeket később másodosztályú 24 cm-eseknek neveztek el, mivel hosszuk csakis húsz ürméret (kaliber) volt). hosszúakat). A Castozza (1872.) már huszonkét ürméret hosszú 26 cm-esekkel, sőt a Tegetthoff (1878.) 28 cm-es Krupp-ágyukkal lett felszerelve. A Kaiser Max-féle osztályba tartozó, 1875-77-ben vízre bocsátott három páncélhajón rövid 21 cm-es ágyukat (mintájuk 1/10 term, nagyságban ki volt állítva), amelyeket később meghosszabbítottak, rendszeresítettek.⁸³⁷

838

Az épülő hajó

1874.

1874.05.16-i hír: „A VI. czimnél »Erzherzog Albrecht« és »Tegetthoff« kasemat-hajók építésének megkezdésére előirányzott 520.000 frt és 282.000 frt vitát idézett elő, amennyiben a pénzügyi albizottság ezen összegek törlését hozta javaslatba.”⁸³⁹

A szavazás során a kiutasítási javaslat szerint az „Erzherzog Albrecht” kazamathajó építésére előirányzott 520 000 forintos összeget elutasították, míg a „Tegetthoff” kazamathajó 282 000 forintos összegét 29 nem szavazattal, 2 ellenében hagyták jóvá.⁸⁴⁰

1874.06.04-én megérkezett Triesztbe Schwarz-Senborn báró. A nap folyamán meglátogatta a kikötő épületeit, majd a vaskalapos „Albrechtet”⁸⁴¹

1874.06.16-án teljesen elkészült.⁸⁴² 1874.10.27-én kezdte meg a tengeri próbákat.

⁸³² Die Presse, Juni 1871-06-30

⁸³³ Morgen-Post, April 1872-04-25

⁸³⁴ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

⁸³⁵ Pester Lloyd, Oktober Jahrgang 19, nr. 1872-10-16 / nr. 240

⁸³⁶ A Hon, 10. évfolyam, 1872-10-15 / 238. szám

⁸³⁷ Matlekovits Sándor (szerk.): Magyarország közgazdasági és közművelődési állapota ezeréves fennállásakor és az 1896. évi ezredéves kiállítás eredménye 4. kötet (Budapest, 1897)Marchetti Herman - Reményi Ferenc: A cs. és kir. haditengerészet kiállítása

⁸³⁸ [https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Erzherzog_Albrecht_\(ship,_1874\)](https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Erzherzog_Albrecht_(ship,_1874))

⁸³⁹ Budapesti Közlöny, 8. évfolyam,) 1874-05-16 / 111. szám

⁸⁴⁰ Morgen-Post, Mai 1874-05-16

⁸⁴¹ Die Presse, Juni 1874-06-05

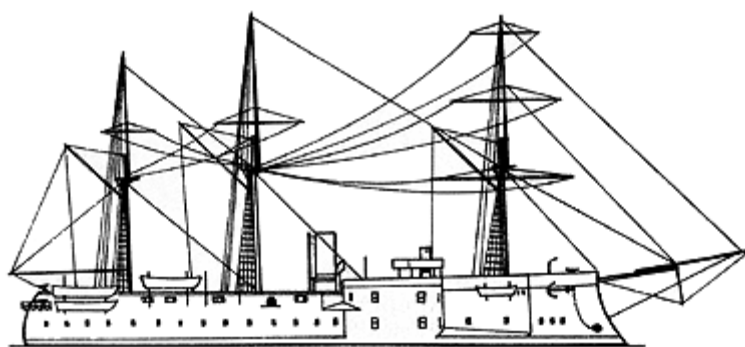
⁸⁴² <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

1874.11.08-i hír: Polából jelentik, hogy az "Erzherzog Albrecht" páncélos fregatt utolsó próbaútja is sikeresen véget ért és a hajó a világ legjobbjai közé tartozik. Az „Albrecht” gépeinek névleges teljesítménye 800 lóerő, hengerátmérője 95 hüvelyk, lökethossza 48 hüvelyk volt, és percnként 70 fordulatot kellett teljesíteniük. A kazánok fűtőfelülete 20 300 négyzetláb, a rostélyfelülete 600 négyzetláb, a kazánokat 30 font nyomásra tervezték. Mivel hatszoros indexelésre volt szükség, a jelzett lóerő 4800 a névleges 800-hoz képest, a tesztvezetés során pedig 6-szoros indexelést sikerült elérni. Az „Albrecht” gépe a tengelyekkel, hajócsavarokkal, vízzel töltött kazánokkal, a kéménnyel, a tartalék alkatrészekkel és szerszámokkal együtt 688 angol tonnát nyom, ami 1814 bécsi font, így minden névleges lóerő 0,835 angol tonnát jelent, minden közvetett lóerő 0,144 angol tonnát.⁸⁴³ A gépek szerződéses ára 632.000 fl osztrák bankjegyben.⁸⁴⁴

1875.

1875.04.09-én Polában megszemlélte I. Ferencz József király és császár.⁸⁴⁵

Az 1870-es években többnyire 2. kategóriájú tartalékban volt Pólában.

846

1877.

Ebben az évben módosították a vitorlázatát.⁸⁴⁷

1877.08.30-án Polában a hajót felkereste Rudolf koronaherceg.⁸⁴⁸

1878.

Az osztrák-magyar hadi tengerészet mozgósítása. Pólából írják: Hadi tengerészetünk nagy részének a harmadik tartalékosztályból egyenesen első tartalékba történt áttétele nagy feltűnést keltett itteni körökben. Ez nem egyéb, mint haditengerészetünk mozgósítása. A középtengeri hajórajt képezendő «Don Juan», «Kaiser Max» kazamatta és a «Habsburg» páncélos hajókon, továbbá a mintegy két héttel ezelőtt szolgálatba helyezett «Castozza» és «Kaiser» kazamatta-hajókon kívül felszerelés alá vették az «Erzherzog Albrecht», «Lissa», «Prinz Eugen», «Ferdinand Max» és «Salamender» páncélos hajókat is, úgy hogy páncélos kottánk hét kazamatta hajóból és három páncélos fregattból áll, felszerelve a legnagyobb kaliberű 100 ágyúval, melyek közül 48 Armstrong, 52 pedig Krupp-féle. Áthelyeztettek továbbá a harmadosztályú tartalékból az elsőbe a «Radetzky» és «London» fregattak is. E két hajó mindenike 3430 tonna tartalommal, s 600 lóerejű géppel bír és 15 db 15 centiméteres Kruppféle ágyúval van felszerelve. Szolgálatba állítottak továbbá a «Donau» és «Fridrich» korvettek, melyek közül az elsőn 13, a másodikn 14 Kruppféle ágyú van. Végül a leszerelt «Narenta» ágyunaszád helyett a «Hum» szereltetett fel, melyen négy ágyú van. Az egész hajóraj összesen 161 nehéz ágyúval fog bírni, s 10 páncélos, és 5 fahajóból áll. Ezekon kívül az aktív szolgálatban áll az amerikai partokon czirkáló «Dandolo» korvetté 14 ágyúval, továbbá a «Frundsberg» és «Zrínyi» korvettek, melyek. Szaloniki és Smyrna előtt horgonyoznak, s összesen 8 ágyút hordoznak, az «Albatross» ágyú-naszád még Konstantinápoly előtt horgonyoz a «Taurus» kerekcsónakkal együtt, az osztrák-magyar nagykövetség rendelkezésére. A harmadik tartalékban levő hajók olyanok, melyek teljesen le vannak szerelve, s nincs

⁸⁴³ Neues Fremden-Blatt, November 1874-11-08

⁸⁴⁴ Die Presse, November 1874-11-17

⁸⁴⁵ Grazer Volksblatt, April 1875-04-02

⁸⁴⁶ <http://battleships.spb.ru/0391/albreht.html>

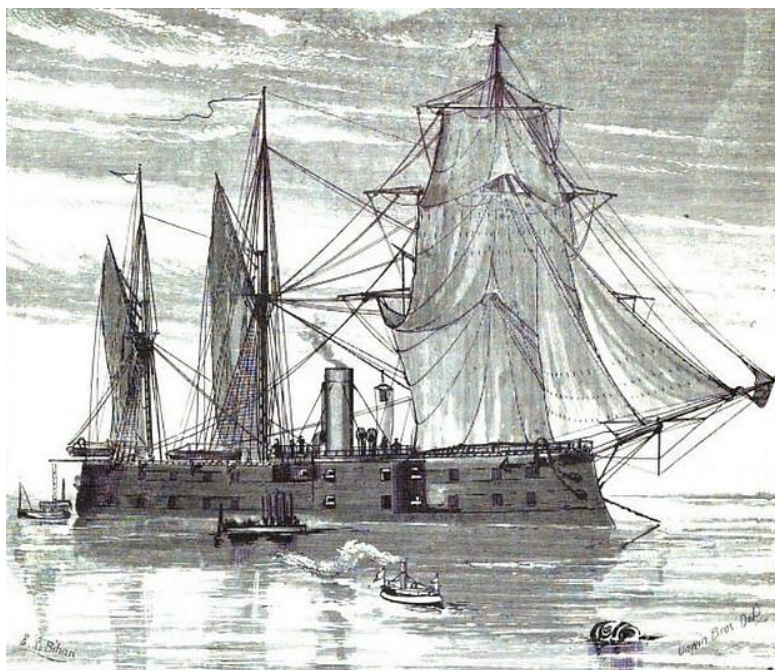
⁸⁴⁷ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

⁸⁴⁸ Neue Freie Presse, August 1877-08-24

rajtok se legénység, se ágyú, a kikötő külön részében vannak eltorlaszolva úgy, hogy meg sem közelíthetők. A második tartalék átmeneti stádium, amidőn a hajót kivontatják a kikötő tágabb részére és ellátják mindazzal, amire szüksége van. Az ágyuk, lőszerkészletek stb. a hajóra vitetnek, s a legénység egy része — a hadi létszámnak egy harmada — szolgálatba lép. Az első tartalékból az aktív szolgálatba való átmenet abból áll, hogy a legénység és tisztikar teljes számára kiegészítetik, s élelem- és tüzelőszer a hajó rendeltetéséhez képest felrakatik, úgy hogy az első tartalékból minden hajó legfeljebb két hét alatt átléphet harcukész állapotba.⁸⁴⁹

1880.

Ebben az évben ismét csökkentették a vitorlafelületét. Ekkor elektromos világítást is kapott.⁸⁵⁰

851

1880.11.29-én a hajó felszerelését tervezték.⁸⁵²

1881.

1881.01.20-án már aktívan dolgoztak a hajó bevezethetővé tételén.⁸⁵³ A hajót viszont csak április közepére tudják bevezethetővé tenni.⁸⁵⁴

1881-ben fegyveres diplomáciában használták fel az SMS Erzherzog Albrecht-et, hogy tiltakozzanak a francia terjeszkedés ellen Tunéziában, és több hétig az észak-afrikai tengerparton lévő La Goulette-ben (Halq al-Wadi) járt.⁸⁵⁵

1881.05.14-én felszerelték, és beosztották a Hajórajhoz.

1881.07.22-én kifutott Gravosa-ból (Ragusa).

1881.07.23-án érintette Meljinét, majd Levante felé indult.

1881.07.29. – 1881.09.03. Syra-ban volt.

1881.09.07-én érintette Korfut.

1881.10.13-án kifutott Gravosából (Ragusa).

1881.10.15-17. Málta.

⁸⁴⁹ Háború-Krónika, 1877-1878) 1878 / 1878 / 59. szám

⁸⁵⁰ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

⁸⁵¹ https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Erzherzog_Albrecht

⁸⁵² Wiener Allgemeine Zeitung, November 1880-11-29

⁸⁵³ Neue Freie Presse, Januar 1881-01-10

⁸⁵⁴ Grazer Volksblatt, März 1881-03-18

⁸⁵⁵ <https://laststandonzombieisland.com/tag/sms-erzherzog-albrecht/>

1881.10.19. – 1881.12.18. -szerintem korábban november 18-án elhagyta a tuniszi vizeket, mert jelenlétét a sajtó máshová jelzi - Goletta (Goulette), Tunézia, ahol a francia megszállás miatt zavargások törtek ki.

A sajtó szerint 1881.10.18-án futott be a tunéziai Goletta kikötőjébe, Manfroni báró parancsnoksága alatt. A hajón van 14 ágyú, 4 géppuska (mitrailleuse, 2 torpedóállás és 500 tengerész. A hajó a Monarchia állampolgárainak védelmére érkezett a tuniszi vizekre. A hajót felkereste a tuniszi bég.⁸⁵⁶ 1881.11.26. Kumbor (Montenegró) a sajtó szerint.

1881.12. 22-én megérkezett Polába.⁸⁵⁷ (Ha tényleg vissza ment Polába, akkor hamar fordult is vissza Cattaróba, mert 1882 január végén már a térségben volt.)

„Páris, május 12. Konstantinápolyi hírek szerint a szultán lemondott arról, hogy külön missziót és csapatokat küldjön Tuniszba; csupán két kisebb hajó megy Goulettebe, a török katonák pedig Tripoliszba mennek.”⁸⁵⁸ Egy spanyol páncélos hajó Goulettebe érkezett.⁸⁵⁹

Franciaország belenyugodott Ciprus angol meghódításába, a brit kormány hozzájárult, hogy Tunézia francia fennhatóság alá kerüljön. Franciaország 1880-ban támadott, és Tunézia 1881. május 12-én francia protektorátus lett.⁸⁶⁰ 1881. júliusában Stax városa fellázadt a francia megszállás ellen Tunéziában.⁸⁶¹ Tunézia és Tunisz korábban az Oszmán Birodalom részét képezte.

A Krivoscsei zendülés. Castelnuovo, 1881.11.26. (Er. táv.) „Az „Erzherzog Albrecht“ és „Laudon“ kazamatahajók ma megérkeztek és Kumbornál (Montenegró) horgonyt vetettek. Hercegovinából annak a híre érkezik, hogy ott katonák és fölkelő csapatok közt összeütközések történtek.”⁸⁶²

1880 és 1893 között számos alkalommal modernizálták, további kis kaliberű torpedóelhárító ágyúkat, valamint egy 14 hüvelykes torpedócsövekből álló kvartettet kapott, miközben a műszakilag is megújították. **Vízhatlan válaszfalakat kapott a biztonság érdekében, valamint egy elektromos rendszert a világításhoz és a kommunikációhoz – ez két dolog nem létezett, amikor 1868-ban megtervezték.**⁸⁶³

1882.

1882. január 10-én egy erős fölkelő csoport az uloki csendőrkaszárnyát rohanta meg, amelyben Radakovic Miklós őrmester 30 órán keresztül sikeresen védekezett s aztán a létrejött egyezség szerint szabadon elvonulhatott embereivel együtt. A boszniai felkelés a katonai sorozás bevezetése miatt robbant ki.⁸⁶⁴

1882 januárjában Cattaróban volt és egy helyi lázadás leverésében vett részt, a Laudon fregatt és több kisebb hajóval együtt. Januárba a Risano-öbölbe futottak be, az ott tartózkodó szárazföldi csapatok támogatására. A Parancsnokság megbízásából a fényszóróival bevilágította a terepet, hogy megakadályozza az esetleges támadásokat. Kumborban, majd Zelenikában állomásozott.⁸⁶⁵

Castelnuovoból a következőket jelentik: 1882.01.27-én „reggel 9 és fél órakor az „Erzherzog Albrecht“ páncélhajó az öbölben manővírozott s néhány ágyúlovést tett. Erre a meglinei magaslatokon néhány száz fölkelő jelent meg s órák hosszáig ott táborozott, mire a sorhajó Zljeb falu irányában két bombát vetett föl. A lövésekre a fölkelők sietve elmenekültek.”⁸⁶⁶

⁸⁵⁶ Die Presse, Oktober 1881-10-26

⁸⁵⁷ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

⁸⁵⁸ Függetlenség, 2. évfolyam, 1881-05-13 / 131. szám

⁸⁵⁹ Ellenőr, 13. évfolyam, 1881-05-13 / 239. szám

⁸⁶⁰ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Tun%C3%A9zia>

⁸⁶¹ <https://www.meisterdrucke.hu/fineart-nyomatok/Frederic-de-Haenen/926090/Tun%C3%A9zia.-1881.-j%C3%BAlius:-A-francia-csapatok-elfoglalt%C3%A1k-Stax-v%C3%A1ros%C3%A1t,-miut%C3%A1n-a-lakoss%C3%A1g-fell%C3%A1zadt-Tun%C3%A9zia-francia-protektor%C3%A1tusa-ellen.-De-Haenen-metszete.-Az-egyik-%E2%80%9EThe-Illustrious-World%E2%80%9D-1270.-sz%C3%A1m.-j%C3%BAlius-30.html>

⁸⁶² Függetlenség, 2. évfolyam, 1881-11-27 / 327. szám

⁸⁶³ <https://www.meisterdrucke.hu/fineart-nyomatok/Frederic-de-Haenen/926090/Tun%C3%A9zia.-1881.-j%C3%BAlius:-A-francia-csapatok-elfoglalt%C3%A1k-Stax-v%C3%A1ros%C3%A1t,-miut%C3%A1n-a-lakoss%C3%A1g-fell%C3%A1zadt-Tun%C3%A9zia-francia-protektor%C3%A1tusa-ellen.-De-Haenen-metszete.-Az-egyik-%E2%80%9EThe-Illustrious-World%E2%80%9D-1270.-sz%C3%A1m.-j%C3%BAlius-30.html>

⁸⁶⁴ <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Banlaky-banlaky-jozsef-a-magyar-nemzet-hadtortenelme-2/22-i-ferenc-jozsef-haborui-az-1848-49-evi-magyar-szabadsagharcot-kiveve-1848-1882-6E9C/k-az-1882-evi-hercegovinai-delboszniai-es-dalmaciai-folkeles-773A/>

⁸⁶⁵ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

⁸⁶⁶ Pesti Hírlap, 4. évfolyam, 1882-02-05 / 36. szám

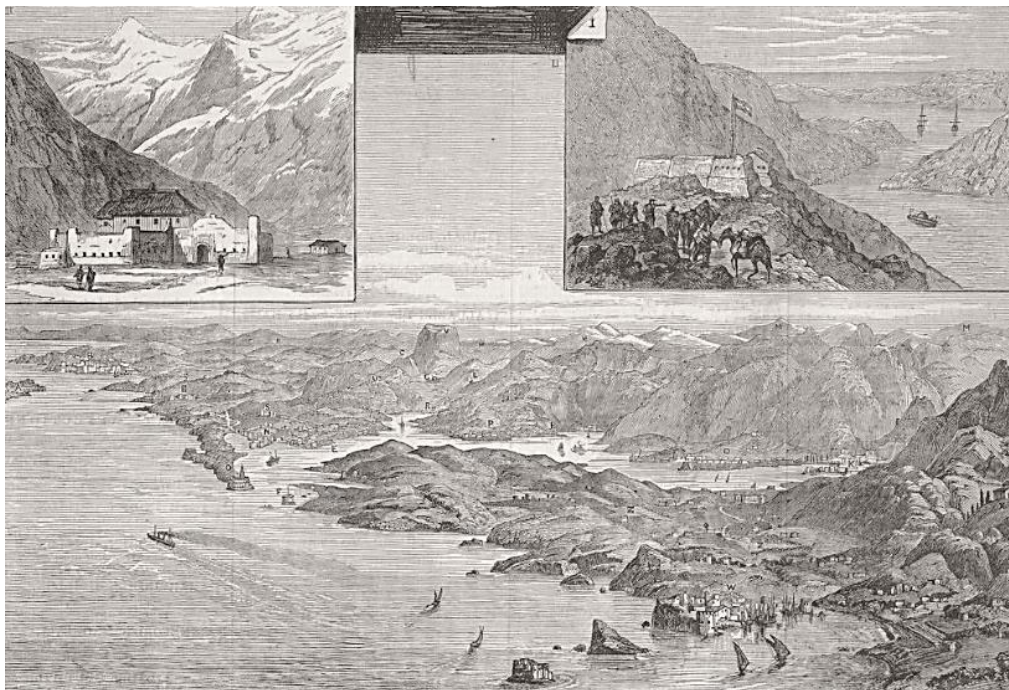
Lötte 1882.02.03-án a Castelnuovo melletti Mandurirent péntek délelőtt. Az ágyútűz több száz felkelőt üldözött el a hegyekbe.⁸⁶⁷ 1882.02.04-én Megline közelében horgonyzott.⁸⁶⁸

Még ugyanazon napon éjfélkor az Albrecht kazamatahajó parancsot kapott a Landon fregattról, ahol az admirális tartózkodott, hogy azonnal húzza fel a horgonyokat és hajnali 2 órakor Wipplinger ellentengernaggyal a fedélzetén kifutott Castelnuovo-ból. Másnap reggel fél nyolckor (1882.02.10-én pénteken) a Risano-öbölbe (Montenegró) vetett horgonyt. Itt a 9 cm-es lövegeivel azonnal tüzet nyitott a Ledenice erődre és a falura. Összesen 16 lövést adott le. Ezek kiváló pontossággal találtak. A tüzelés addig tartott, míg a támadó gyalogság az erőd közelébe nem érkezett.⁸⁶⁹ A támadást az Albrechten kívül még négy kisebb hadihajó támogatta tüzével.⁸⁷⁰

1882.02.18-án fényszórói világították meg s Strep falu feletti dombot a Risano-öbölből, így segítve a szárazföldi erők éjszakai manőverét.⁸⁷¹

1882 márciusáig a hajók lőtték a Cattaró közelében lévő Bokelj-nél a lázadók állásait.⁸⁷²

1882.03.21-i hír: Az Übli elfoglalásakor elfogott tíz lázadót a vaskalapos "Albrechten" vitték Risanóba (Riszan a Cattarói-öbölben).⁸⁷³

A Ledenice erőd balra fent, a Dragalj erőd jobbra fent és környéke⁸⁷⁴

1882.04.16-i hír: A Polában érkezett jelentés szerint az „Erzherzog Albrecht” kazamatahajó egyik csónakja a szárazföldről a hajóhoz tartva felborult, és a legénységből csak egy ember tudta megmenteni magát.⁸⁷⁵ A balesetet az erős hullámmás okozhatta.⁸⁷⁶ Ebben az évben a hajónak magyar legénysége is volt.⁸⁷⁷

⁸⁶⁷ Neugkeits-Welt-Blatt, Februar 1882-02-05

⁸⁶⁸ Neue Freie Presse, Februar 1882-02-04

⁸⁶⁹ Neue Freie Presse, April 1882-04-14

⁸⁷⁰ Neue Freie Presse, Februar 1882-02-17

⁸⁷¹ Prager Abendblatt, Februar 1882-02-28

⁸⁷² <https://laststandonzombiisland.com/tag/sms-erzherzog-albrecht/>

⁸⁷³ Mährisches Tagblatt, März 1882-03-21

⁸⁷⁴ <https://archive.org/details/montenegro-ft-dragalj-panorama-fort-ledenice-antique-print-1882-244687-p>

⁸⁷⁵ Neugkeits-Welt-Blatt, April 1882-04-16

⁸⁷⁶ Prager Tagblatt, April 1882-04-16

⁸⁷⁷ Pester Lloyd, August Jahrgang 29, nr. 1882-08-04 / nr. 213

1882.05.15-i hír szerint *Moriz Ritter Manfroni v. Manfort sorhajókapitány uralkodói elismerésben részesült a boszniai harcok alatt mutatott teljesítményéért.*⁸⁷⁸

1882.06.09-én Polába rendelték javításra.

1882.06.23-i hír szerint az **egyiptomi Alexandriába** indult.⁸⁷⁹

1882.08.01-én Triesztben tartózkodott az osztrák-magyar kiállítás megnyitása alkalmából, és éjszakára a hajón díszkivilágítást szereltek fel.

1882.08.02-án a hajót Triesztben, megszemlélte Karl Ludwig főherceg. A főherceget Trieszt előtti hajóútra vitte, majd kikötött Muggiában.⁸⁸⁰ Este bál volt a hajón. A hajót színes lámpasorokkal díszítették ki. A hajót teljesen átalakították bálteremmé. Szőnyegekkel borították a hajót, ruhatárat és búfákat alakítottak ki. A falakat kardok és zászlók borították. Sok virág került a hajóra. Strauss, Ziehrer, Fahrbach vidám dallamait játszotta a zenekar. A bálon Trieszt előkelőségei vettek részt. Az estélyt tűzijáték zárta le.⁸⁸¹ A bál a trieszti kiállításhoz köthető.⁸⁸² A kiállítás alatt a hajó zenekara játszott esténként.⁸⁸³ Ezen kívül a hajó dízsörtüzet is lőtt 1882.08.17-én.⁸⁸⁴ Triesztet 1882.08.20-án hagyhatta el.⁸⁸⁵

1882.09.18-án a I. Ferenc József király és császár megszemlélte a hajót Triesztben, a Medusa kereskedelmi hajó vízrebocsátása után.⁸⁸⁶

1882.09.19-én Triesztben egy kadét sikertelen öngyilkosságot kísérelt meg a hajó fedélzetén.⁸⁸⁷

1882.10.02-án torpedóvetési gyakorlatot hajtott végre a Fasana-csatornában.

1882.11.05-én Lissa vizein hajózott.

1882.11.25-én befutott Polába.

1882.12.01-én Pola kikötőjébe futott be.⁸⁸⁸

1882.12.05-én kiszabadította a Zára-csatornában partra futott Andreas Hofer kereskedelmi hajót.

1882.12.09-én Polába érkezett kazánjavításra.

1882.12.12-én az „Erzherzog Albrecht” kazamatahajó a Lloydan Opfer „Nil” segítségére sietett, majd horgonyt vetettek Zára kikötőjében.⁸⁸⁹

1882.12.21-én kifutott Polából Dalmácia felé.

1884.

1884.02.22-i hír: Pólában az „Erzherzog Albrecht” kazamatahajó fedélzetén egy bécsi cég által telepített elektromos belső világítással kísérleteket végeztek, amelyek teljesen sikeresek voltak. Az egész helyiséget megvilágító 200 izzó áramát egy nagy dinamós gép szolgáltatja, Siemens dob induktorral.⁸⁹⁰ A gép kilenc atmoszférájú nyomással működik, amelyet két függőleges hengeres kazán állít elő.⁸⁹¹

1885.

1885-ben torpedófegyverzetet kapott.⁸⁹²

1887.

1887-ben gyorstüzelő lövegekkel szerelték fel.

⁸⁷⁸ Die Presse, Mai 1882-05-15

⁸⁷⁹ Neue Freie Presse, Juni 1882-06-23

⁸⁸⁰ Neuigkeits-Welt-Blatt, August 1882-08-12 <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

⁸⁸¹ Neuigkeits-Welt-Blatt, August 1882-08-18

⁸⁸² Wiener Allgemeine Zeitung, August 1882-08-01

⁸⁸³ Wiener Allgemeine Zeitung, August 1882-08-11

⁸⁸⁴ Die Presse, August 1882-08-18

⁸⁸⁵ Die Presse, August 1882-08-17

⁸⁸⁶ Die Presse, September 1882-09-19

⁸⁸⁷ Linzer Tages-Post, September 1882-09-20

⁸⁸⁸ Die Presse, Dezember 1882-12-01

⁸⁸⁹ Pester Lloyd, Dezember Jahrgang 29, nr. 1882-12-13 / nr. 343

⁸⁹⁰ Prager Abendblatt, Februar 1884-02-22

⁸⁹¹ Neuigkeits-Welt-Blatt, Februar 1884-02-28

⁸⁹² <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

Ekkor már kezdik előregedett hajónak tekinteni.⁸⁹³

1887-ben flottamanővereken és lögyakorlatokon vett részt.

1887.05.07 –1887.07.26-a között, a Nyári Hajóraj tagja, illetve a Hajóraj 2. Divíziójának zászlóshajója volt.

1887.05.08-i hír: „(Hajóhadunk gyakorlatai.) A király ma adott engedélyt egy nagy gyakorlati hajóhadosztály felállítására, mely 9 éven megkezdte gyakorlatait. A hadosztályt a következő hajókból állítják össze: Tegetthoff, Custoza és Erzherzog Albrecht kazamatahajók, Panther, Leopard és Lussin cirkálóhajók, 18 torpedónaszád, Elisabeth és Pola gőzösök, Sansiego szerhajó s a Greif és Phantasie jelgőzösök. Június havában a torpedóhajók helyébe Don Juan, Kaiser Max és Prinz Eugen kazamatahajók lépnek a hajóosztályba.”⁸⁹⁴

Horthy Miklóst az utóvizsga letétele után, 1886. október 7-én sorolták be 2. osztályú tengerészkadétként az Osztrák–Magyar Monarchia haditengerészetének tisztikarába. Ezt követően, két éven keresztül tartott a kadétkok behajózása, amely előfeltétele volt az 1. osztályú tengerészkadéttá történő kinevezéshez. Ez alatt a két év alatt, amely a tengerésztiszti vizsgára való felkészülést segítette elő, hat hajón (Radetzky, Erzherzog Albrecht, Laudon, Hum, Don Juan de Austria, Prinz Eugen, Laudon) teljesített szolgálatot.⁸⁹⁵

1887.07.04-én a császár megtekintette a Pola előtti Hajóraj gyakorlatát. 1887.07.05-én a császár a hajón tartózkodott. Éjszaka torpedónaszádok gyakorolták a hajó elleni támadást.⁸⁹⁶

1888.

1888.04.11-i hír: „Mint Triestből a »P. Lloyd«-nak távirják, e hó vége felé hét hadihajóból álló hajóraját fognak felszerelni és összeállítani hadgyakorlatok tartása céljából. E hajók: az »Custoza«, »Tegetthoff«, »Lissa«, »Habsburg«, »Kaiser Max«, és »Don Juan d’Ausztria«, vagy »Erzherzog Albrecht« és »Prinz Eugen.«”⁸⁹⁷

„Egy nyári gyakorló raj indult útra, mely következő hajókból állott: Erzherzog Albrecht, Tegetthoff, Custoza páncélos hajók, Lussin torpedóhajó és hat torpedónaszád, továbbá egy szállítóhajó. Ehhez járult még egy torpedó-flotilla, mégpedig egy avizo-hajó, két torpedó cirkáló hajó, egyegy torpedó-járhajó, tizenkét torpedó-naszád és egy ágyúnaszád.”⁸⁹⁸

1888-ban kicserélték a kazánjait.⁸⁹⁹

1889.

1889.04.08. – 1889.06.13-között Hermann Freiherr von Spaun ellentengernagy zászlóshajója a Nyári Gyakorló Hajóraj kötelékében

1889.04.20-án Triestből Polába vitte Ottó főherceget és Maria Josefa főhercegnőt.⁹⁰⁰

1889.05.19-én szentmisét tartottak a fedélzetén.

1889.05.30-i hír: „A hajóraj Fiumében. A osztrák-magyar hajóraj öt páncélos hajója, »Prinz Eugen«, »Kaiser Max«, »Don Juan«, »Erzherzog Albrecht« és »Custoza« horgonyt vetettek a fiumei kikötőben. Tegnap reggel gyakorlatokat végeztek a tengeröbölben. Este a város rendezett tiszteletükre ünnepélyt a népkertben. Spaun ellentengernagy is megérkezett a hajórajjal, míg báró Sterneck tengernagy előttük jött a »Greif« yachttal.”⁹⁰¹

⁸⁹³ Die Presse, April 1887-04-21

⁸⁹⁴ Budapesti Hírlap, 7. évfolyam, 1887-05-08 / 126. szám

⁸⁹⁵ TURBUCZ DÁVID: „MI TAGADÁS, NEM TARTOZTAM A SZORGALMAS TANULÓK KÖZÉ”

Horthy Miklós a fiumei Haditengerészeti Akadémián: TÖRTÉNELMI SZEMLE, LXI. ÉVFOLYAM, 2019/1. szám

⁸⁹⁶ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

⁸⁹⁷ Nemzet, 7. évfolyam, 1888-04-11 / 2018. szám

⁸⁹⁸ Pesti Hírlap, 10. évfolyam, 1888-10-29 / 299. szám

⁸⁹⁹ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

⁹⁰⁰ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

⁹⁰¹ Fővárosi Lapok 1889-05-30 / 147. szám

1889.06.13. – 1889.07.21. között a hajóraj Johann Hinke kommodore parancsnoksága alatt volt. 1889. júniusában a flotta kiképzési gyakorlatán zászlóshajó volt. A kötelék hajói: Erzherzog Albrecht, Custoza, Tegetthoff, Kaiser Max, Prinz Eugen, Don Juan d' Austria.

1889.06.27-én Lissa vizein volt, ahol felavatták az 1866. 07. 20-i lissai csatában elesettek újonnan felállított sírboltját.

„Fiume, jul. 3. (O. É.) Az »Erzherzog Albrecht« páncélos hajó ma délelőtt a fiumei révben horgonyt vetett. Egy torpedó-naszád is érkezett ide.”⁹⁰²

1890.

1890.06.05-i Hír: „A cs. és kir. hadi tengerészet 1891. rendes szükségletében a VI. czim. C alczim 4-ik tétele alatt egy új, 6,400 lóerejű gép beszerzésére O F. »Tegetthoff« hajója számára és a megfelelő átalakítási munkálatokra a hajótesten a 820,000 frtnyi összes igénylésből első részlet gyanánt 300,000 frtnyi összeg kéretett és ezen szükséglet indokolásában az előirányzat 125. lapján előadatott, hogy az új gép beszerzése új kazánok beszerzését is feltételezi, ennek folytán O F. »Tegetthoff« hajójának meglevő kilencz pótkazánja közül négy darab O F. »Radetzky« hajóján, a többi öt darab pedig O F. »Laudon« vagy »Erzherzog Albrecht« hajóin nyerhet alkalmazást.”⁹⁰³

Ekkor a kapitánya sorhajókapitányi rangban van.⁹⁰⁴

A hajó tartalék állományba került.

1891.

1891.12.16-i hír: Az »Erzherzog Albrecht« kazemathajón pótkazánjaira 87 000 Frt-t szavaztak meg.⁹⁰⁵

1892-1893-ban a polai Arzenálban átalakították, és vízmentes rekeszeket építettek a hajótestbe.⁹⁰⁶

1897.

1897.08.18-án Pólában volt az SMS Zenta cirkáló vízrebocsátásánál.⁹⁰⁷

„A »Custoza« és az »Erzherzog Albrecht« hajóknak, ha harci értékük csekély is, még sem helyeselhetjük még kiselejtezésüket, mert ez által pótlásuk válna, szükségessé mely ismét 10—12 millió forint újabb terhet róna az államra, amelyek pedig tekintettel a pénzügyi viszonyokra, csaknem elviselhetetlenek lennének.”⁹⁰⁸

1898.

Ebben az évben már a pótlásán gondolkodtak. Ekkorra elavult a Custoza, a Don Juan d' Austria, a Kaiser Max és a Prinz Eugen is.⁹⁰⁹

1889.

1889.04.08 – 1889.06.13. Hermann Freiherr von Spaun ellentengernagy zászlóshajója a Nyári Gyakorló Hajóraj kötelékében.

1889.04.20-án Triesztből Polába vitte Ottó főherceget és Maria Josefa főhercegnőt.

1889.05.19-én szentmisét tartottak a hajón.

1889.06.13 - 07.21. A hajóraj parancsnoki hajója, Johann Hinke kommodore (sorhajókapitány) parancsnoksága alatt.

1889.06.27. Lissa vizein volt. Felavatták az 1866.07.20-i lissai csatában elesettek újonnan felállított sírboltját.

⁹⁰² Nemzet, 8. évfolyam, 1889-07-03 / 2457. szám

⁹⁰³ Nemzet, 9. évfolyam, 1890-06-05 / 2790. szám

⁹⁰⁴ Die Presse, April 1890-04-02

⁹⁰⁵ Budapesti Közlöny, 25. évfolyam, 1891-12-16 / 287. szám

⁹⁰⁶ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

⁹⁰⁷ Budapesti Hírlap, 17. évfolyam, 1897-08-20 / 231. szám

⁹⁰⁸ Magyar Hírlap, 7. évfolyam, 1897-11-22 / 324. szám

⁹⁰⁹ Magyar Hírlap, 8. évfolyam, 1898-04-04 / 94. szám

1890-től tartalékállományban volt.

1892-1893-ban a polai Arzenálban átalakították, és vízmentes rekeszeket építettek a hajótestbe.

1901.

„Ma már teljesen elavult «Prinz Eugen», «Kaiser Max», «Don Juan d’Austria», «Erzherzog Albrecht» és «Custoza» helyébe, amelyeket csatába vinni többé nem lehet, mivel bármely modern csatahajó, mint a milyenek háború esetében partunk megtámadására küldetnének, kevés perc alatt a tenger fenekére süllyesztené azokat.”⁹¹⁰

1902.

A hajó kiselejtezését ez évben is szorgalmazták.⁹¹¹

1904.

„...ha elfogadjuk, hogy a magyar-osztrák flotta 1875-iki állománya mellett megfelelt akkori feladatának 7500 főnyi légénységgel, akkor az időközben beállt változások révén 15.000 főnyi létszámmra volna szüksége, hogy 30 év előtti viszonylagos erejében megmaradhasson. Ámde a haditengerészetet Prokrusztész-ágykép szorító védőerőtörvénynél fogva csak 7500 emberrel rendelkezhetik. Mert hogy csak egy körülményt említek, míg a Kaiser, Albrecht, Kusztossa stb. páncélosoknak, egyszerű szerkezetűek lévén, csak egy hajtó gőzgépre és néhány szivattyúra volt szükségük, az ezeket helyettesítő mostani páncélosoknak kezeléséhez több kell 70 gépnél. Minthogy tehát a beállott légénységi hiány veszedelmes helyzetbe sodorta haditengerészetünket s ezen okvetetlenül segíteni kellett, három évvel ezelőtt megállapodás jött létre, hogy új védőerőtörvény alkotásáig a közös hadsereg engedjen át évenként 750 újoncot a haditengerészetnek. A most beállított 750 ember a harmadik ily jutalék, melylyel a létszám 9750 főre emeltetett.”⁹¹² Későbbi leszereléséhez tehát nagyban hozzájárult a flotta krónikus létszámhiánya.

1904.11.16-án a Cattarói-öbölbe, Kumborba helyezték, mint állomáshajót. Helyét viszont csak decemberben foglalta el.

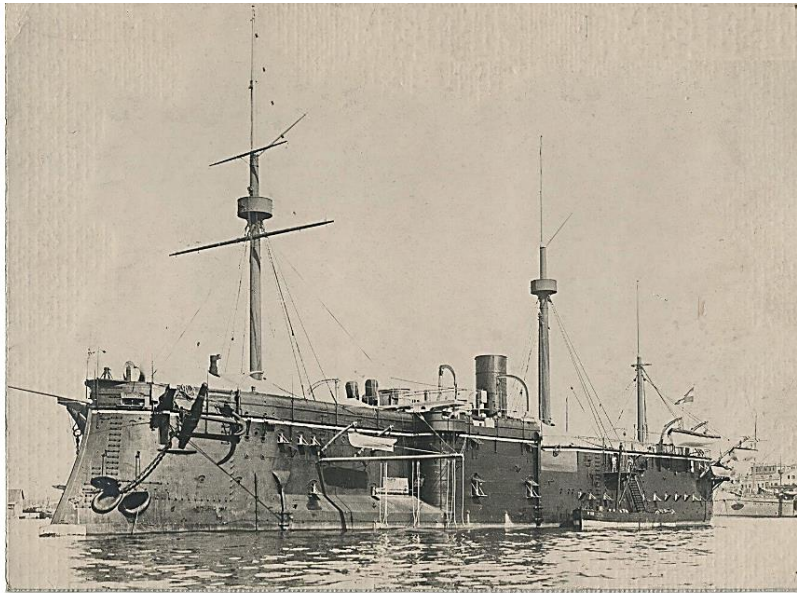
1904.12.08-i hír: „Cattaróból jelentik, hogy az «Erzherzog Albrecht» hadihajó a napokban odaérkezett s ott mint állandó gőzhajó fog szolgálatot teljesíteni. Megbízást kapott a hajó parancsnoka, hogy légénységet is vegyen fel, akik az erődítési munkálatoknál fognak dolgozni. Azonkívül azokat a csapatokat is a hajóra rendelik, melyek a parttűtegek, az élelmiszerek védelmére és a torpedószertár felügyeletére voltak kirendelve.”⁹¹³

⁹¹⁰ Magyarország, 8. évfolyam, 1901-01-24 / 21. szám

⁹¹¹ Innsbrucker Nachrichten, Oktober 1902-10-03

⁹¹² Budapesti Hírlap, 24. évfolyam, 1904-05-31 / 150. szám

⁹¹³ Hazánk, 11. évfolyam, 1904-12-08 / 291. szám

Osztrák gőzölős SMS Erzherzog Albrecht tengeri kosával 1892 előtt

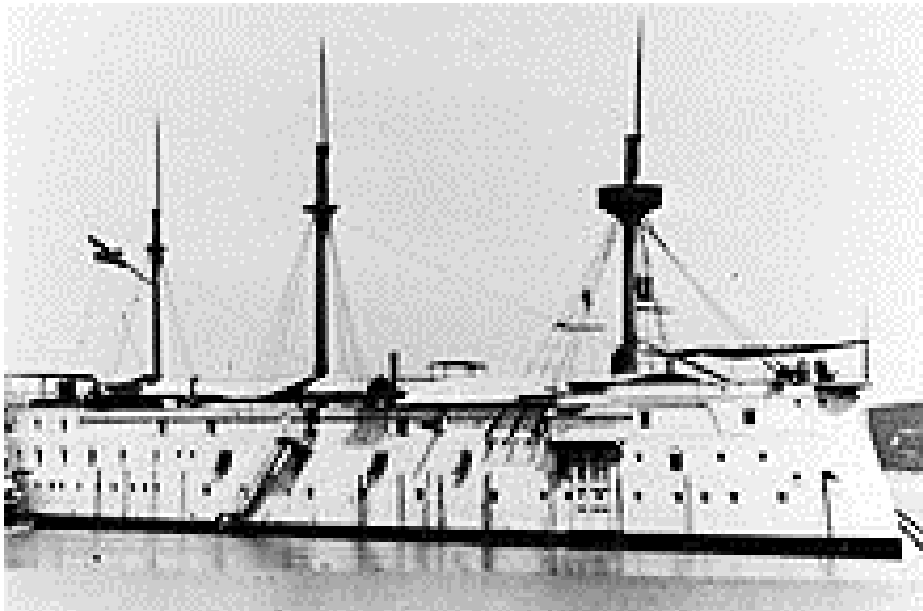
914

1908.

1908.03.31: „végül az „Erzherzog Albrecht“ kazamathajó jelenlegi használatából, a különleges célokra rendelt hajók kategóriájából a kiselejtezettek osztályába helyezendő.”⁹¹⁵

1908 májusában átalakították és FEUERSPEIER néven a polai Tüzér Iskola lakóhajója lett.

1908.06.17-i hír: „Pólából jelentik: Az Erzherzog Albert hadihajó Cattaróból a központi hadikikötőbe érkezett, ahol teljesen le fogják szerelni.”⁹¹⁶

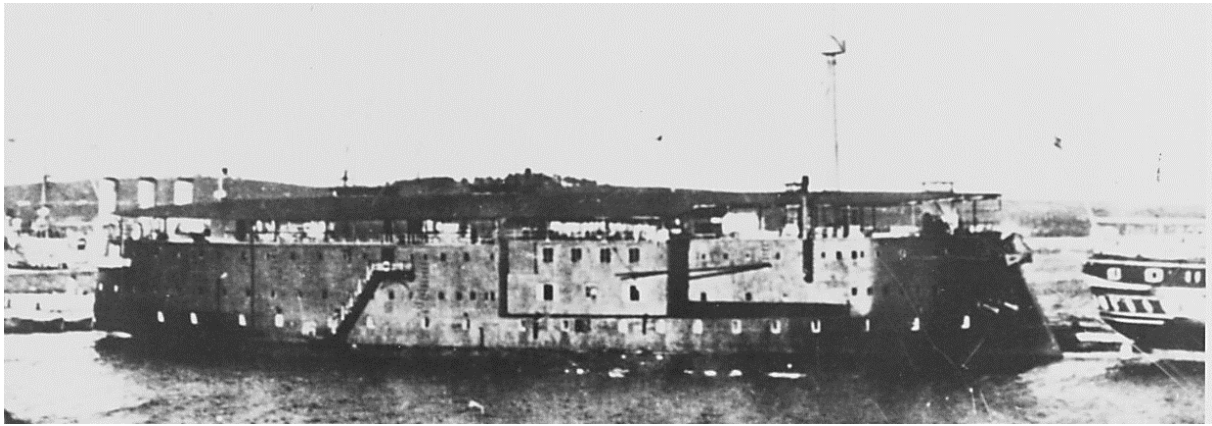

Már mint SMS Feuerspeier

⁹¹⁴ <https://laststandonzombieisland.com/2020/02/26/warship-wednesday-feb-26-2020-the-everlasting-albrecht-marsch/austrian-steam-ironclad-sms-erzherzog-albrecht-with-its-naval-ram-prior-to-1892/>

⁹¹⁵ Pesti Hírlap, 30. évfolyam, 1908-04-17 / 94. szám

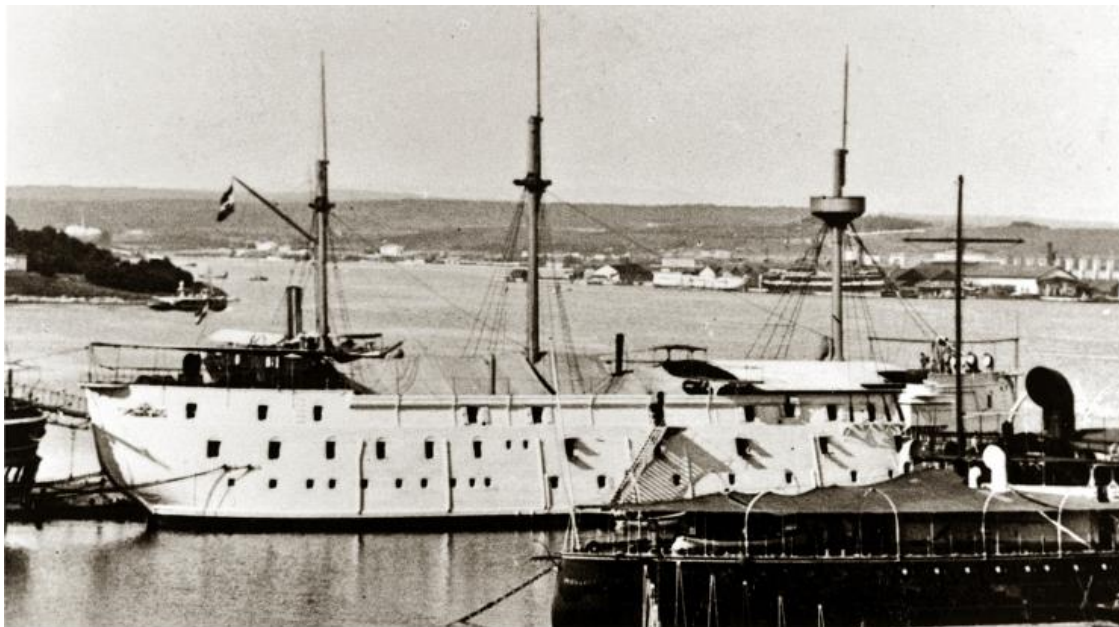
⁹¹⁶ Pesti Napló, 59. évfolyam, 1908-06-17 / 145. szám

1908-1915 közötti állapota Polában⁹¹⁷

*SMS Feuerspeier*⁹¹⁸

" FEUERSPEIER " EX " ERZHERZOG ALBRECHT "

NH 87038

919

1912-ben tüzérségi iskolahajó.⁹²⁰

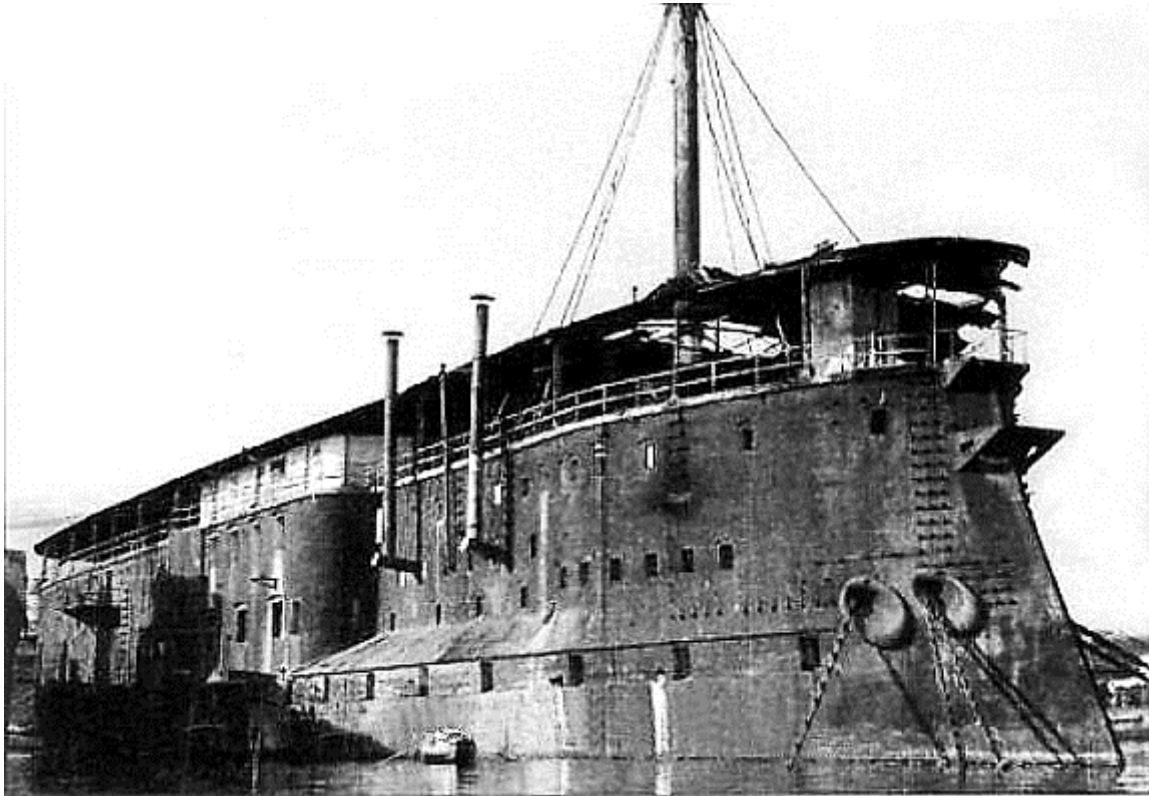
⁹¹⁷ <https://laststandonzombieland.com/tag/sms-feuerspeier/>

⁹¹⁸ <https://www.kriegsmarine.lima-city.de/hulks.htm>

⁹¹⁹ <https://www.naviearmatori.net/eng/foto-227805-4.html>

⁹²⁰ Grazer Volksblatt, September 1912-09-20

1915 októberétől laktanyahajója az Adrián működő német tengeralattjárók legénységének.
1918/20-tól a Sant-Germain-en-Laye-i szerződés értelmében az olasz flotta Buttafuoco nevű hulkja, majd GM64 nevű egysége lett 1955-ig.

„Regia Nave Buttafuoco”⁹²¹

A hajó nevének legendája: Állítólag a második olasz szabadságharc idején (1859) a birodalmi királyi haditengerészet mintegy negyven tengerésze érkezett Stradellába, azzal a feladattal, hogy segítsék a hídépítőket az osztrák-magyar csapatoknak a Pó-n való átkeléshez. Eleinte azt hitték, hogy eltűnésüket a piemontiakkal, vagy a határvidéken nagy számban tartózkodó csempészekkel vívott tűzharc okozta. Ezért az Osztrák-Magyar vezérkar úgy döntött, hogy megkezdje az eltűnt katonák felkutatását. Ezért, lovas huszár egységeket küldtek Stradella környékére. Valójában egészségesen, de teljesen ittasan találták őket egy Canneto-Castana melletti pincében, amelynek hordójára ez volt írva; „Buttafuoco bor”, amit az osztrákok „Feuerspeier”-nek fordítottak.

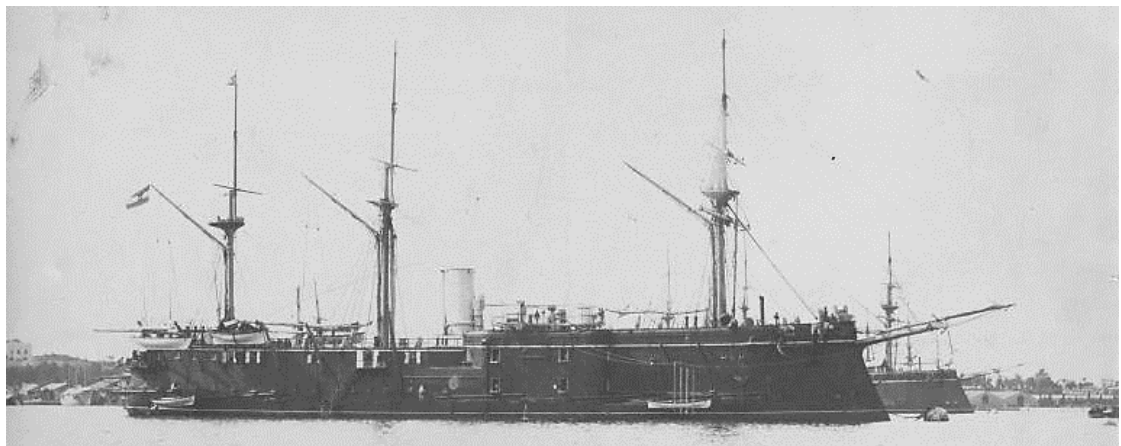
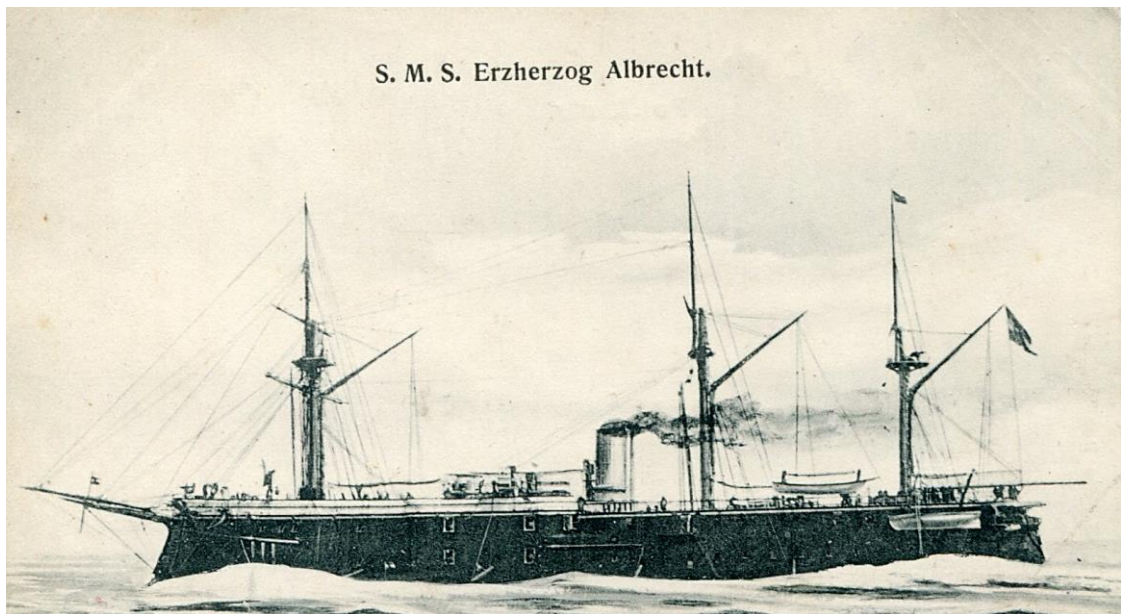
1872-ben a Birodalmi Haditengerészet vízre bocsátotta az Erzherzog Albrecht kazamata hajót, amelyet harminc évnyi szolgálat után, 1908. március 31-én kiképző hajóvá minősítettek át. Állítólag ennek a kiváló bornak az emlékére átnevezték Feuerspeier-re. 1920-ban Olaszországba került, és Tarantóba vitték, ahol a „Buttafuoco Királyi Hajó” nevet kapta. Itt továbbra is laktanyahajóként használták a IV. csoport tengeralattjáróinak legénységének elhelyezésére. Később a GM64 jelölést kapta. 1947-ben még a tarantói arzenálban volt, ahol végül 1955-ben, bő 83 évvel az indulás után lebontották.⁹²²

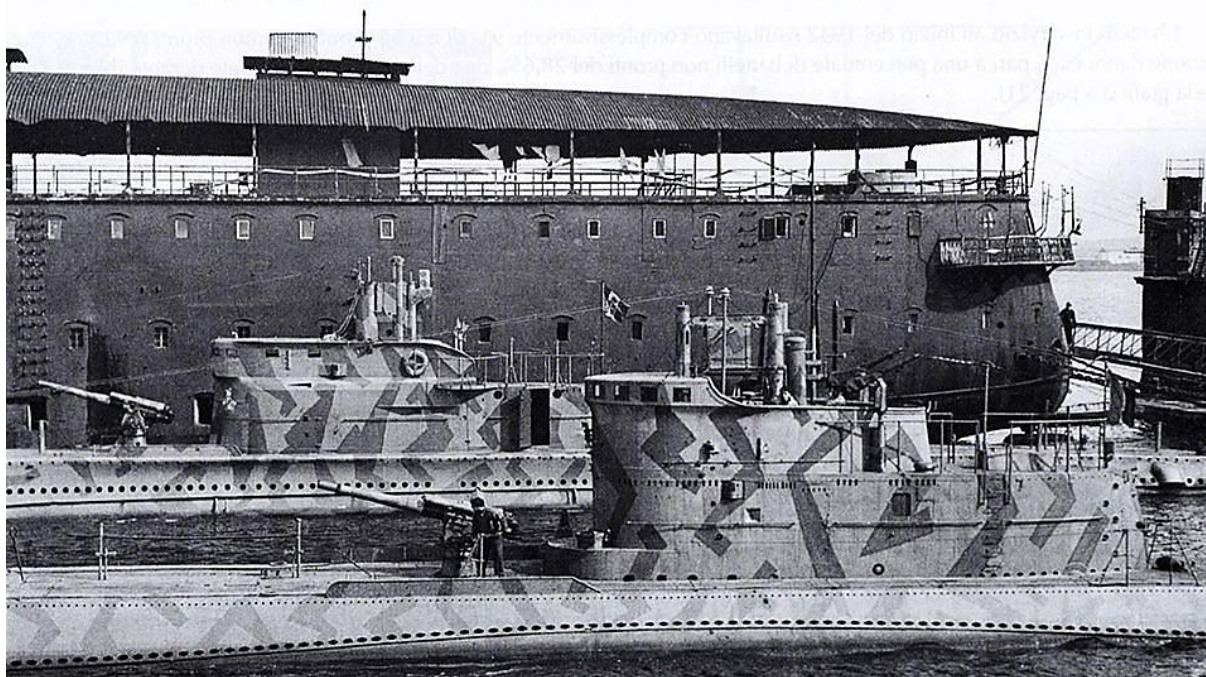
⁹²¹ <https://www.lavocedelmarinaio.com/2014/12/la-leggenda-del-feuerspeier-buttafuoco/>

⁹²² <https://www.lavocedelmarinaio.com/2014/12/la-leggenda-del-feuerspeier-buttafuoco/>

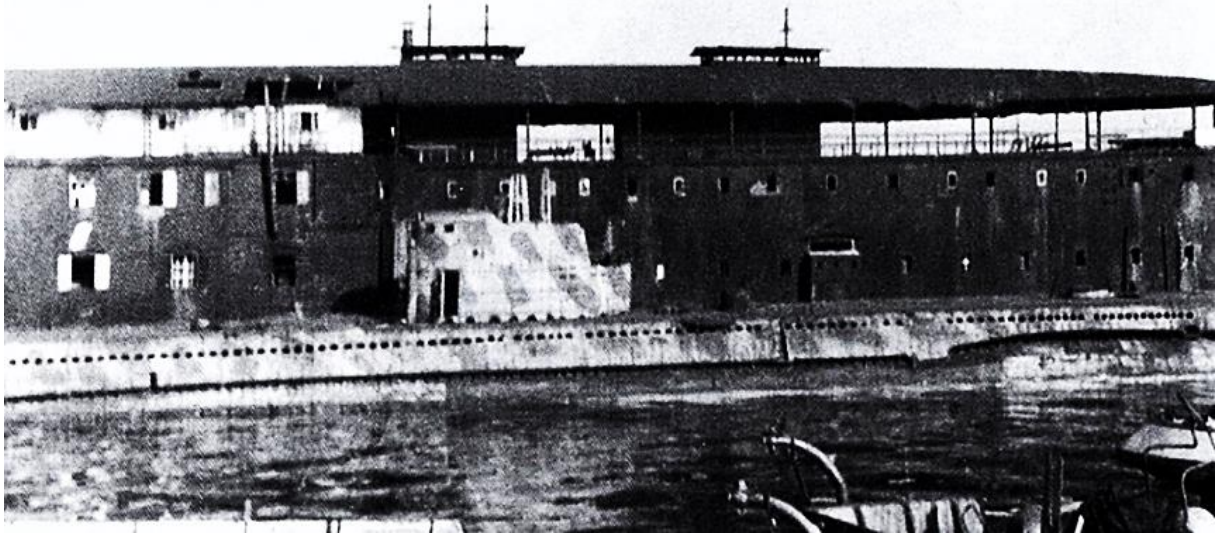

A hajó 1874-1892 között

*Az olasz Giovanni da Procida és Ciriaco De Mencia tengeralattjáró a GM 64 mellett, Taranto 1941.
március*

Egy azonosítatlan olasz tengeralattjáró a GM 64, Taranto 1941 mellett horgonyzott

GM 64 Buttafuoco (pl. Feuerspeier, ex. SMS Erzherzog Albrecht), Taranto, 1947, olasz tengeralattjárókkal együtt

GM 64 Buttafuoco (pl. Feuerspeier, ex. SMS Erzherzog Albrecht), 1949⁹²³

Érdekesség, hogy Karl Komzak bécsi zeneszerző *Erzherzog Albrecht Marsch* című osztrák indulóját a német tengeralattjárók mindkét világháborúban tengerészdalként használták a tengeralattjárók indulásának és érkezésének megünneplésére. A Pola-i időkben a *Feuerspeier* zenekara játszotta a dallamot. Az indulót a *Das Boot*ban használták, amikor a kitalált *U-96* kifutott az Atlanti-óceánra, majd amikor visszatér onnét.⁹²⁴

Parancsnokai:

1881-1882. *Moriz Ritter Manfroni v. Manfort* sorhajókapitány⁹²⁵ (utóbb ellentengernagy)

1889. *Johann Hinke* sorhajókapitány (utóbb ellentengernagy)

Admirálisok:

1882. *Anton Wipplinger* ellentengernagy

1889. *Hermann Freiherr von Spaun* ellentengernagy

⁹²³ <https://laststandonzombieisland.com/tag/sms-erzherzog-albrecht/>

⁹²⁴ <https://laststandonzombieisland.com/tag/sms-erzherzog-albrecht/>

⁹²⁵ Die Presse, Mai 1882-05-15